

Enheten för handel och marknad
Anne Hansson/Peter Hugoson

Sveriges livsmedelshandel första halvåret 2008 och utvecklingen av livsmedelsindustriprodukter mellan 1995 och 2005

1. Exportutvecklingen av jordbruksvaror och livsmedel under 2008

Exportvärdet för livsmedel samt jordbruksprodukter var år 2007 över 41 miljarder kronor, detta är en fyrdubbling av exporten sedan 1994 då exporten var 10,4 miljarder kronor. Exporten av livsmedel samt jordbruksprodukter utgör ca 3,6 procent av Sveriges totala export (2007). Ökningstakten av exporten har varit 11 procent per år mellan åren 1994 och 2007, vilket kan jämföras med ca 7 procent för den samlade varuexporten. Ungefär 65 procent av exporten utgörs av förädlade produkter. Under första halvåret 2008 har exporten fortsatt växa starkt.

Tabell 1 redovisar Sveriges handelsutveckling för det första halvåret 2008. Sverige exporterade jordbruksvaror och livsmedel för 23 miljarder kronor, en värdeökning med 19 procent eller 3,7 miljarder kronor jämfört med samma period 2007. Volymökningen var 15 procent, vilket är något förvånande med tanke på de ökade livsmedelspriserna.

Tabell 1 Sveriges export av jordbruksvaror och livsmedel första halvåret 2008 jämfört med första halvåret 2007

SITC	Produktgrupp	Mkr		Förändring
		Jan-juni 07	Jan-juni 08	
00	Levande djur	94	112	19
01	Kött och köttvaror	842	1 206	43
02	Mejeriprodukter och ägg	1 576	1 918	22
03	Fisk, kräft- och blötdjur	5 548	5 809	5
04	Spannmål och varor därav	2 414	3 610	50
05	Frukt och grönsaker	1 094	1 136	4
06	Socket, sockervaror m.m.	408	568	39
07	Kaffe, te, kakao, kryddor	1 278	1 367	7
08	Djurfoder	235	362	54
09	Diverse livsmedel	2 415	2 777	15
11	Drycker	2 664	3 194	20
12	Tobak och tobaksvaror	171	200	17
22	Oljeväxtfrön, oljehaltiga nötter	129	128	-1
4	Oljor och fetter	614	763	24
	SUMMA	19 374	23 054	19

Källa: SCB

Den totala varuexporten ökade med ca 10 %, vilket innebär att det gått förhållande vis bättre för exporten av jordbruksvaror och livsmedel.

Exporten av spannmål och spannmålsprodukter utmärker sig och ökade med 1,2 miljarder kronor, eller 50 %, under första halvåret 2008 jämfört med första halvåret 2007.

Näst efter spannmål och spannmålsprodukter ökade exportvärdet av drycker mest, följt av kött och köttvaror, diverse livsmedel och mejeriprodukter. Procentuellt sett har djurfoder, kött och köttvaror samt socker och sockervaror ökat mest, näst efter spannmål. Ingen produktgrupp visar någon större minskning av exportsiffrorna för första halvåret 2008 jämfört med 2007.

Den största exportprodukten är fisk, vilket till övervägande del består av vidareexport av norsk fisk. Exporten av fisk har inte förändrats nämnvärt under perioden, varken värde- eller volymmässigt, och för andra året i rad är ökningstakten i värdet av fiskexporten låg jämfört med tidigare.

En grov indelning av produkterna i råvaror (KN-nr 1-14) samt förädlade produkter (KN-nr 15-24) visar på en lite större ökning av exportvärdet för förädlade produkter jämfört med råvaror. De förädlade produkterna ökade också mer volymmässigt. I tabell 2 redovisas exportutvecklingen för ett urval av 14 mer detaljerade produktgrupper.

Tabell 2 Exportutvecklingen för ett urval av produktkategorier

Produktgrupp	Jan 2008-juni 2008			Ökning/minskning halvår 08			
	milj.kr	tton	kr/kg	milj.kr	värde %	vikt %	kr/kg %
Nötkött	148	3,5	42	101	218	100	59
Griskött	428	24	18	138	48	45	2
Mjölkpulver	684	24	28	150	28	-1	29
Smör m.m.	307	11	28	40	15	-9	26
Ost och ostmassa	398	10	40	69	21	-7	30
Spannmål	1 498	625	2,4	885	144	49	64
Mjöl, gryn, malt	364	98	3,7	68	23	-17	49
Bakverk och bröd	1 432	55	26	487	15	2	12
Sockerkonfekt	279	11	26	65	31	35	-3
Rostat kaffe ¹	436	12	35	2	0	-5	5
Choklad och kakaoberedn.	847	25	33	79	10	2	9
Soppor, såser och buljonger	466	20	23	66	16	13	3
Övriga livsmedel ²	1 209	28	43	-24	-2	9	-10
Spritdrycker	2 578	53	49	351	16	13	3

Källa: SCB

¹ I denna tabell avses endast handeln med rostat kaffe.

² Bl.a. smörblandningar, sockerfria pastiller och nikotintuggummin.

Alla produktgrupper utom övriga livsmedel (-2 %) ökade sin försäljning värdemässigt. Spannmål, här ren spannmål, utmärker sig återigen tillsammans med nötkött. Värdet av spannmåls- och nötköttsexporten i kr/kg har ökat med 64 % respektive 59 % och volymen med 144 % respektive 218 % under första halvåret 2008 jämfört med första halvåret 2007.

Utöver spannmål och nötkött ökade exportvolymen starkt också för griskött (45 %) och sockerkonfektyr (35 %). En negativ volymutveckling hade framför allt mjöl, gryn och malt (-17 %). Den negativa volymutvecklingen vägdes dock upp av gruppens starka värdeökning i kr/kg (49 %). Alla produktkategorier förutom övriga livsmedel och sockerkonfektyr hade en positiv utveckling av exportvärdet i kr/kg.

2. Importutvecklingen av jordbruksvaror och livsmedel första halvåret 2008

Sverige importerade jordbruksvaror och livsmedel för 42,4 miljarder kronor första halvåret 2008, en ökning med 14 % eller 5,1 miljarder kronor. Den totala varuimporten ökade med 12 % under första halvåret 2008, alltså något mindre än importen av jordbruksvaror och livsmedel. Volymen av importerade jordbruksvaror och livsmedel ökade med 8 %.

Tabell 3 Sveriges import av jordbruksvaror och livsmedel första halvåret 2008 jämfört med första halvåret 2007

SITC	Produktgrupper	Mkr		Förändring
		Jan-juni 07	Jan-juni 08	
00	Levande djur	100	193	94
01	Kött och köttvaror	4 048	4 791	18
02	Mejeriprodukter och ägg	2 376	3 133	32
03	Fisk, kräft- och blötdjur	8 143	8 515	5
04	Spannmål och varor därav	1 965	2 331	19
05	Frukt och grönsaker	8 068	8 438	5
06	Socket, sockervaror m.m.	916	1006	10
07	Kaffe, te, kakao, kryddor	2 357	2 946	25
08	Djurfoder, ej omalen spannm.	1 114	1 384	24
09	Diverse livsmedel	2 428	2 897	19
11	Drycker	3 444	3 691	7
12	Tobak och tobaksvaror	562	565	1
22	Oljeväxtfrön, oljehaltiga nötter	297	431	45
4	Oljor och fetter	1 477	2 038	38
	Summa	37 296	42 358	14

Källa: SCB

Värdemässigt har importen av kött och köttvaror samt mejeriprodukter ökat mest. Procentuellt sett ökade värdet av importen för levande djur mest. Importen har ökat för alla produktgrupper, dock betydligt mindre för fisk (5 %), frukt och

grönsaker (5 %), drycker (7 %) och tobak och tobaksvaror (1 %). Värt att notera är att även ökningstakten för fiskimporten har avtagit jämfört med de närmast föregående åren. I tabell 4 redovisas importutvecklingen för ett urval av mer detaljerade produktgrupper (samma som i tabell 3).

Tabell 4 Importutvecklingen för ett urval av produktkategorier

Produktgrupp	Jan 2008-juni 2008			Ökning/minskning			
	milj.kr	tton	kr/kg	milj.kr	värde %	vikt %	kr/kg %
Nötkött	1 368	39	35	200	17	11	5
Griskött	1 454	45	32	166	13	20	-6
Mjölkpulver	122	5	24	29	32	1	31
Smör m.m.	189	4	50	29	19	3	15
Ost och ostmassa	1 469	39	38	371	34	10	22
Spannmål	292	111	2,6	90	45	21	20
Mjöl, gryn, malt	104	21	4,9	24	30	23	6
Bakverk och bröd	985	55	18	114	13	10	3
Sockerkonfektyr	635	28	22	11	2	5	-3
Rostat kaffe ³	242	59	4,1	43	22	0	22
Choklad och kakaoberedningar	1 069	27	40	271	34	22	9
Soppor, såser och buljonger	763	42	18	136	22	10	11
Övriga livsmedel ⁴	2034	37	55	327	19	7	11
Spritdrycker	557	12	46	5	1	15	-12

Källa: SCB

I detta urval har mjölkpulver blivit 31 % dyrare att importera sett i kr/kg. För mjölkpulver har Sverige ett stort handelsöverskott och värdet i kr/kg för exporten ökade med ungefär lika mycket, det totala värdet av exporten ökade dock med mycket mer än importen, 150 miljoner kronor jämfört med 29 miljoner kronor.

För ost och ostmassa har däremot Sverige ett stort handelsunderskott och för denna produktgrupp ökade importvärdet i kr/kg med 22 %. Även för nötkött har Sverige ett stort handelsunderskott och för nötkött ökade importvärdet med 5 % i kr/kg. I handeln med spritdrycker är överskottet mycket stort och importen minskade sitt värde i kr/kg med 12 %, medan exporten ökade med 3 % i kr/kg.

För två av de bearbetade livsmedelsgrupperna, sockerkonfektyr samt soppor, såser och buljonger, har Sverige relativt stora handelsunderskott. Värdet i kr/kg för import av sockerkonfektyr minskade med 3 %, lika mycket som värdet minskade för exporten i kr/kg.

Intressant att notera är att det finns stora skillnader i kr/kg mellan det vi exporterar och importerar inom samma produktgrupp. Ett högre pris per kilo för exporten än importen inom samma grupp kan spegla att vi exporter produkter

³ I denna tabell avses endast handeln med rostat kaffe.

⁴ Bl.a. smörblandningar, sockerfria pastiller och nikotintuggummin.

med högre förädlingsvärde eller kvalitet i form av t.ex. mer ädla delar på köttområdet. Framför allt är det ett högre värde i exporten av kaffe, 35kr/kg, än importen 4,1 kr/kg. Även bakverk och bröd har ett betydligt högre exportvärde per kilo, 26 kr, än importens, 18 kr/kg.

På importsidan är det framför allt griskött, smör, och övriga livsmedel som har ett högre pris per kilo än exporten. Gruppen grissköts import per kilo är 32 kr mot exporten 18 kr. Gruppen smör import är 50 kr/kg mot exportens 28 kr/kg.

3. Viktiga marknader för svensk export och import av jordbruksvaror och livsmedel 2008

I tabell 5 redovisas förändringarna i exporten per destination mellan första halvåret 2007 och första halvåret 2008. De tre nordiska länderna, Danmark, Norge och Finland, är de viktigaste marknaderna för svensk export av jordbruksvaror och livsmedel. Exporten till Danmark, som är den viktigaste marknaden, har ökat med 16 %. Exporten till Norge har ökat mer, med 25 %, och hamnar därmed på andra plats tätt följt av Finland. Värdemässigt har exporten till Norge, Danmark, Polen och Tyskland ökat mest och procentuellt mest till Ryssland och Polen.

Tabell 5 Viktiga marknader för svensk export av jordbruksvaror och livsmedel

Land	Export Jan-juni 2007 (MSEK)	Export Jan-juni 2008 (MSEK)	Förändring (%)
Danmark	2 678	3 099	16 %
Norge	1 834	2 300	25 %
Finland	1 968	2 217	13 %
Tyskland	1 337	1 724	29 %
USA	1 714	1 598	-7 %
Polen	973	1 365	40 %
Frankrike	1 224	1 340	9 %
Storbritannien	1 340	1 300	-3 %
Portugal	968	981	1 %
Spanien	751	854	14 %
Nederländerna	460	589	28 %
Italien	462	462	0 %
Ryssland	230	412	79 %
Kina	78	78	0 %
Övriga länder*	3 355	4 734	41 %
SUMMA	19 374	23 054	19 %

*) Övriga länder och bortfallsjustering

Källa: SCB

Exporten till USA fortsätter att tappa i värde. Det är framförallt exporten av förädlade livsmedel och drycker som minskat. Värdet av exporten till USA har minskat varje år sedan 2002.

Den stora procentuella ökningen av exporten till Ryssland avser främst export av kött och köttvaror samt diverse livsmedel. I Polens fall rör det sig framförallt om export av fisk, kräft- och blötdjur.

I tabell 6 redovisas förändringarna mellan första halvåret 2007 och 2008 för importen per avsändningsland. Till skillnad från exporten är inte Finland och USA lika viktiga länder. Förutom Danmark och Norge är de största avsändarländerna till Sverige av jordbruksvaror och livsmedel Tyskland och Nederländerna. I Norges fall utgörs en stor del av importen till Sverige av fisk. Tillsammans har dessa 4 länders import till Sverige stigit med 12,2 %.

Procentuellt har importen ökat mest ifrån Polen och Irland. Spanien är det enda land bland de 14 största avsändarländerna som gått tillbaka. Sveriges import från Spanien minskade med 4 %.

Den stora procentuella ökningen av importen från Polen och Irland avser främst import av kött och köttvaror samt diverse livsmedel.

Tabell 6 Viktiga marknader för svensk import av jordbruksvaror och livsmedel

Land	Import Jan-juni 2007 (MSEK)	Import Jan-juni 2008 (MSEK)	Förändring (%)
Norge	7 020	7 463	6 %
Danmark	6 030	7 120	18 %
Tyskland	4 241	4 988	18 %
Nederländerna	4 356	4 720	8 %
Italien	1 517	1 793	18 %
Frankrike	1 332	1 629	22 %
Spanien	1 484	1 426	-4 %
Belgien	1 108	1 291	17 %
Storbritannien	1 171	1 194	2 %
Irland	793	1 014	28 %
Finland	926	1 009	9 %
Brasilien	697	756	9 %
Polen	573	737	29 %
USA	437	478	10 %
Övriga länder*	5 611	6 738	20 %
SUMMA	37 296	42 358	14 %

*) Övriga länder och bortfallsjustering
Källa: SCB

5. Handeln med livsmedelsindustriprodukter 1995-2005 i världen

Inom området livsmedelindustriprodukter finns en enormt rik flora av produkter som är paketerade på en rad olika sätt för att skapa olika mervärden. En analys av svensk livsmedelsindustris konkurrenskraft på den globala nivån är därmed svår att göra. För att få en uppfattning om svensk livsmedelsindustris konkurrenskraft på global nivå har jordbruksverket i en rapport⁵ kartlagt handeln med livsmedelsindustriprodukter mellan 1995-2005 på aggregerad nivå.

Definitionen av livsmedelsindustriprodukter varierar stort mellan olika studier och olika institutioner och därmed mellan redovisad statistik på området. Definitionen av livsmedelsindustriprodukter i jordbruksverkets rapport utgår från industriklassificeringen inom Sverige och EU (SNI/NACE). Med livsmedelsindustriprodukter avses *livsmedel* som produceras av *livsmedelsindustrin*⁶.

Rapportens utgångspunkt är att konkurrenskraften entydigt stärkts om exportens marknadsandel av världshandel och genomsnittspriset per kilo ökar samtidigt som andel och priset minskar för importen. Om utvecklingen, i positiv bemärkelse, också sker i de snabbast växande handelskategorierna, är förhoppningarna goda om en fortsatt stark konkurrenskraften framöver.

I rapporten konstateras att de svenska livsmedelsföretagen har ökat sina marknadsandelar i världshandeln sedan EU-inträdet och att exportens andel har växt mer än importen. Exportens andel växte med 49 % och importens med 36 %. Genomsnittspriset på exporten ökade med 5 % medan det minskade med 17 % för importen.

En uppföljning av rapporten har påbörjats av jordbruksverket som koncentrerar sig på hur handelsutveckling har sett ut för olika produktgrupper på olika marknader mellan 1995 och 2005. De uppgifter som hittills har samlats ihop visar att det gått bra för svensk livsmedelsexport också i jämförelse med övriga länder under denna period.

Tabell 7 beskriver bl.a. utvecklingen av produktvärdet i USD per kilo och av andelen i världshandeln för förädlade livsmedelsindustriprodukter. Intressant att notera är världshandeln med livsmedelsindustriprodukter ökat med 61 % och att EU-15:s interna handels andel av världshandeln uppgick till 35 % 2005 och att den växt med 13 % sedan 1995. EU-15:s marknadsandel i världshandeln med tredje land sjönk däremot och genomsnittspriserna för importen och exporten steg med runt 24%.

EU-15 som helhet har tappat marknadsandelar i handeln med tredje land och minskat sitt exportnetto. Sverige har till skillnad mot EU som helhet förbättrat sin konkurrenskraft. Sverige är det enda land tillsammans med Kina som både har en högre tillväxt gällande exportens genomsnittspris och andel av världshandel relativt importen. Dock bör beaktas att det i Kinas fall är från låga exportprisnivåer. Det är endast Sverige och Indien som har haft fallande genomsnittspris på importen. En del av förklaringen till Sveriges utveckling är

⁵ Förädlade livsmedel på den internationella arenan (2008:2)

⁶ Dvs. företag klassificerade enligt SNI kap 15.

att de ökat sin handel med EU-15 länderna, se SV export EU-15 och SV import EU-15 i tabell 7.

Danmark och USA är de enda länder som tappat konkurrenskraft på ett entydigt sätt. Deras andel av världshandeln minskar på exportsidan och ökar på importsidan, samtidigt som genomsnittspriset på importen växt mer än på exportsidan.

Tabell 7 Utvecklingen av produktvärdet i USD per kilo och förändring i marknadsandelar, nominellt, globalt.

	Genomsnittspris USD/kg, 2005	Förändring av genomsnittspris i % sedan 1995	Marknads- andel, i % världen 05	Förändring av marknadsandel i %, sedan 1995
Världen	0,33	25	100	(61 % tillväxt)
Intra EU-15	1,36	-12	35	13 %
SE Export EU-15	2,55	12	0,46	58 %
SE import EU-15	1,55	-25	1,00	40 %
EU-15 Export	1,61	23	14,93	-24 %
EU-15 import	1,43	25	11,11	-18 %
Sverige Export	2,23	5	0,83	49 %
Sverige import	1,68	-17	1,34	36 %
Danmark Export	2,70	11	2,99	-21
Danmark import	1,96	23	1,42	16
USA Export	1,08	5	6,98	-18
USA Import	1,61	17	11,82	44
Kanada Export	1,44	19	3,33	54
Kanada Import	1,52	26	2,78	28
Australien Export	1,61	51	2,75	25
Australien import	1,88	37	1,47	33
Kina Export	0,02	100	4,10	52
Kina import	0,69	47	2,21	18
Brasilien Export	0,55	-13	4,23	61
Brasilien import	0,85	93	0,44	-74
Argentina Export	0,73	-16	1,90	-7
Argentina import	1,59	27	0,12	-63
Mexico Export	1,07	67	1,42	89
Mexico import	0,96	8	2,08	120
Indien Export	0,64	64	1,02	-6
Indien import	0,49	-20	0,66	-88

Källa: Comtrade, Egen bearbetning

Brasilien och Argentina är de enda länderna vars genomsnittspris fallit på exportsidan, förutom om hänsyn tas till EU:s internhandel vars pris minskade med 12 %. Brasilien och Argentina är också de länder som har haft bland de högsta förändringarna av genomsnittspriset på importsidan. Brasilien importpris ökade med 93 % i genomsnitt och Argentina med 27 %. Länderna har dock

kompenserat detta starkt med att det skett en minskning av deras marknadsandel på världsmarknaden för importerade produkter med 74 % för Brasilien och 63 % för Argentina. Utöver detta har Brasilien, mer än väl, även kompenserat detta med en stark tillväxt på världsmarknaden på exportsidan. Andelen ökade där med 61 %.

6. Världshandeln för de 20 största produktgrupperna mellan 1995 och 2005 i EU-15 och Sverige.

Studeras de 20 största produktgrupperna värdemässigt på världsmarknaden blir bilden till viss del något annorlunda. Sverige har haft en enorm utveckling bland dessa produktgrupper, se tabell 8. EU 15:s interna handel har, liksom som Sverige, vuxit snabbare både i termer av värde och volym än världen som helhet i genomsnitt. EU 15:s handel med tredje land har vuxit svagt, framför på exportsidan.

Sveriges import i volym växte med mer än 500 % och exporten med 251 % rent volymmässigt. Prisutvecklingen i genomsnitt har dock varit betydligt starkare på exportområdena (39 %) än på importsidan (-3 %) vilket gjort att värdet på exporten vuxit 362 % och värdet på importen med 474 %. Förhoppningarna om en fortsatt god konkurrenskraft är därmed inte helt entydiga. Det som är positivt är att värdeutvecklingen varit betydligt starkare på prissidan för exporten. Oroande är att importvolymen ökat dubbelt så mycket som exporten, vilket visar att trycket på den inhemska produktionen ökat markant mellan de undersökta åren.

Tabell 8 Översiktlig utveckling 1995-2005 för världshandelns 20 största produktgrupper, nominellt.

	Värdeutveckling i %	Volymutveckling i %	Prisutveckling i %
Världshandeln	67	63	9
EU-15 intrahandel	89	95	0
EU-15 export	16	10	11
EU-15 import	41	37	3
SE export	362	251	39
SE import	474	546	-3

Källa: Jordbruksverket rapport 2008:02

I tabell 9 redovisas Sveriges volym- och värdeutveckling för de 20 största produktgrupperna i världshandeln. De som är fetmarkerade är de som vuxit snabbast av de 20 på världsmarknaden. Malt (1107), margarin (1517), såser samt beredningar (2103) och glassvaror (2105) är produkter som är bland topp 20 i Sverige men som inte är med bland världens nedan beskrivna 20-i-topp produkter. För vidare mer detaljerad information se Jordbruksverkets rapport

2008:2. Den starka volymutvecklingen sker i stort sett på alla områden förutom på fryst nötkött, på exportsidan och fryst fisk, på importsidan. Det som är positivt bland produktgrupperna är att prisförändringen är större, i positiv bemärkelse, på exportsidan på alla områden utom fisk fryst, ris samt socker, än på importsidan.

Tabell 9 Sveriges volym- och prisutveckling i % för världens 20 största handelsprodukter 1995-2005

Kod		Volymförändring		Prisförändring	
		export	import	export	import
0201	Kött av nötkreatur, färskt	39	374	11	-27
0202	Kött av nötkreatur, fryst	-5	248	22	-35
0203	Kött av svin	62	214	3	-18
0207	Kött av fjäderfä	61	3489	41	-10
0303	Fisk, fryst	364	-16	-53	26
0304	Fiskfiléer och annat fiskkött	157	149	151	28
0402	Mjölk, grädde, koncentrerad	242	3949	-6	-12
0406	Ost och ostmassa	164	153	35	-10
1006	Ris	1185	304	-48	-36
1602	Kött, slaktbiprodukter, etc.	41	207	26	-18
1604	Fisk, beredd, kaviar mm	4	37	18	9
1701	Socker	379	442	-43	-22
1806	Choklad, mm.	29	107	6	-2
1905	Bröd, kakor, kex	107	164	12	-1
2009	Frukt- och bärsaft	124	117	15	-41
2106	Livsmedelsberedningar	32	165	170	-35
2202	Vatten med tillsatt socker	74	677	131	-7
2203	Maltdrycker	183	39	42	42
2204	Vin av färska druvor	1735	43	99	72
2208	Sprit, likör mm	36	58	151	32

Källa: Jordbruksverket rapport 2008:02

Föga förvånande är det framför allt köttområdet som drivit på den stora förändringen på importsidan. På mycket stark frammarsch är också produkter som koncentrerad mjölk och grädde och vatten med tillsatt socker. Även ris och socker har ökat procentuellt mycket.

Sveriges export har lyckats hävda sig väl inom de internationellt 20 största produktkategorierna. Man har åstadkommit volymökningar för alla produktgrupper med undantag för fryst nötkött. Betydande för Sveriges goda exportutveckling är koncentrerad mjölk och grädde, inklusive bl.a mjölkpulver, fryst fisk, socker, vin och ris. Vin och ris är små produktgrupper där relativt små volymförändringar får stort procentuellt genomslag. En viss andel av exporten

avser sannolikt återexport eftersom produktionen inom landet är begränsad. Fiskprodukter å sin sida är ett av de snabbast växande livsmedelssegmenten i världen. En betydande del av den svenska exporten av fisk möjliggörs dock av en stor import av fisk från Norge.

Ser man till ökningen i faktiskt antal kilo istället för den procentuella utvecklingen, så har bröd, kex och kakor samt sprit också haft en stor framgång. Gruppen bröd, kex och kakor omfattar relativt högförädlade produkter där den internationella efterfrågan är stor.